

الگوی مفهومی پایگاه ملی ایثارگران ایران

حجت اله سلیمانی^۱، فاطمه نوشین فرد^۲، فهمیه باب الحوائجی^۲

چکیده

زمینه و هدف: برای شناخت نیازهای ایثارگران و آشناسازی نسل های آینده با فرهنگ ایثار و شهادت نیاز به پایگاه اطلاعاتی برای ذخیره سازی اطلاعات داریم. اولین گام برای طراحی یک پایگاه مناسب رایبه الگوی مفهومی پایگاه است. تحقیق حاضر با هدف رایبه الگوی مفهومی ایجاد پایگاه ملی ایثارگران ایران شکل گرفته است.

روش بررسی: این پژوهش با رویکرد ترکیبی (کمی-کیفی) در دو مرحله انجام شده است. مرحله اول با استفاده از روش تحلیل محتوا (کمی) و مرحله دوم با استفاده از تکنیک دلفی (کیفی) صورت گرفته است و ابزار گردآوری داده ها، نرم افزار اکسل ۲۰۱۶ بود. به کمک تکنیک دلفی الگوی مفهومی محقق ساخته در سه دور برای صاحب نظران ارسال گردید. بر اساس نظرات آنها نقشه نهایی پایگاه ملی ایثارگران شکل گرفت.

یافته ها: در میان مولفه های اصلی مقدمه ای بر جنگ حذف شد و تاریخچه جنگ به تاریخچه جنگ ها، لینک به پیوندها، دیگر مطالب به مطالب دیگر، هنر و جنگ به جنگ و هنر و مولفه های فرعی امکانات به مولفه های اصلی تبدیل شد. اطلاعات فرد ایثارگر تبدیل به بانک اطلاعات ایثارگران گردید که خود تبدیل به مولفه های فرعی بانک اطلاعات شهدا/ جانبازان/ آزادگان/ رزمندگان شد.

نتیجه گیری: مولفه های اصلی الگوی مفهومی پایگاه ملی ایثارگران ایران از دیدگاه صاحب نظران عبارتند از: صفحه اصلی، مقدمه، درگیری ها و عملیات، تجهیزات، مناطق جنگی، امکانات، اخبار، گلزار شهدا، قوانین ایثارگران، پرسش و پاسخ، تاریخچه جنگ ها، جنگ و هنر، بانک اطلاعات ایثارگران، آرشیو، پیوندها، راهنما، ارتباط با ما، پرسش های متداول، مطالب دیگر، منابع، درباره پایگاه، جستجو، نقشه.

واژه های کلیدی: پایگاه اطلاعاتی، ایثارگران، نقشه، الگوی مفهومی

دریافت مقاله: شهریور ۱۳۹۶

پذیرش مقاله: دی ۱۳۹۶

* نویسنده مسئول:
فاطمه نوشین فرد؛

دانشکده ادبیات، علوم انسانی و اجتماعی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات
تهران

Email:
f.nooshinfard@gmail.com

^۱ دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشکده ادبیات، علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران

^۲ دانشیار گروه علوم ارتباطات و دانش شناسی، دانشکده ادبیات، علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران

مقدمه

مفاهیم مرتبط با هم است که به طور سمبولیک بیانگر تصویر ذهنی از یک پدیده می باشد (۴).

سیستم های اطلاعاتی و سرآمد آن ها پایگاه های اطلاعاتی مربوط به جنگ بهترین ابزارهایی هستند که می توان از آنها برای ذخیره و بازیابی اطلاعات بهره برد اما پایگاه های اطلاعاتی بدون کاربرد یک الگوی مفهومی مبتنی بر اصول علمی نمی تواند چندان راه گشا باشد. بنابراین ارایه ساختار یک الگوی مفهومی دقیق و کامل مبتنی بر نیازهای اطلاعاتی مربوط به ایثارگران بسیار ضروری است.

پرسش اساسی نگارنده در طی این سالها این بود که چگونه می توان ابزاری طراحی کرد که به واسطه آن با تمام ابعاد جنگ و ایثارگران و مسایل و مشکلاتشان آشنا شد و احیاناً خدمتی در کاهش آلام آنها نمود. زیرا در وضع معمول بسیاری از آنان به خاطر عزت نفسی که دارند حاضر به اظهار مسایل خود نیستند. این افکار همواره به خصوص در هنگام مصاحبه با ایثارگران یا خواندن خاطرات آنان ذهن نگارنده را به خود معطوف می داشت. آیا نمی توان ابزاری طراحی نمود که به واسطه آن همه ابعاد جنگ را در کنار هم نهاد و بدین وسیله نمای کاملی از آن ترسیم نمود و به نیازهای ایثارگران نیز پی برد.

بنابراین پرسش اساسی این است که ساختار الگوی مفهومی پایگاه ملی ایثارگران ایران از نظر محقق و صاحب نظران دارای چه مولفه های ساختاری باید باشد.

روش بررسی

تحقیق حاضر با هدف ارایه الگوی مفهومی پایگاه ملی ایثارگران ایران، بر اساس تحلیل پایگاه های اطلاعاتی مرتبط با فرهنگ ایثارگری و جنگ در سطح ملی و بین المللی انجام شده است. این پژوهش با رویکرد ترکیبی (کمی-کیفی) در دو مرحله انجام شده است. مرحله اول با استفاده از روش تحلیل محتوا (کمی) و به منظور استخراج مولفه های اصلی الگوی مفهومی پایگاه مورد نظر و مرحله دوم با استفاده از تکنیک دلفی (کیفی) به منظور تایید مولفه های استخراج شده از مرحله قبل صورت گرفته است و ابزار گردآوری داده ها، مطالعه و بررسی پایگاه های موجود و کاربرد پرسشنامه بود که به کمک تکنیک دلفی انجام پذیرفت. بر اساس طرح پژوهش، در بخش کمی با مطالعه الگوها و نقشه های پایگاه های موجود در سطح بین المللی در سه زبان فارسی انگلیسی و فرانسه و ادبیات پژوهش، مجموعه ای از مؤلفه های اصلی و فرعی استخراج و چارچوب نظری پژوهش تدوین شد. در مرحله بعد با توجه به مولفه های موجود در الگو، ابزار بخش کمی، پرسشنامه ویژه

برای شناخت نیازهای ایثارگران و آشناسازی نسل های آینده با فرهنگ ایثار و شهادت، نیاز به پایگاه اطلاعاتی برای ذخیره سازی اطلاعات داریم. برای به حداقل رساندن آثار سوء جنگ لازم است هر کشوری پس از جنگ پیشینه ای دقیق و کامل از آسیب دیدگان درگیر در بحرانها و جنگ ها را داشته باشد که بتواند تا آنجا که ممکن است به آنها کمک رسانی کند و از منابع اطلاعاتی گردآوری شده برای آشنا سازی آیندگان با ابعاد مختلف آن و عبرت گیری نسل های آینده استفاده شود.

پایگاه اطلاعاتی مجموعه ای از داده های ذخیره شده در مورد انواع موجودی های یک محیط عملیاتی و ارتباط های آنها به صورت مجتمع و مبتنی بر یک ساختار، تعریف شده به صورت صوری با حداقل افزونگی، تحت کنترل متمرکز و مورد استفاده ی یک یا چند کاربر به طور اشتراکی و همزمان است (۱).

تاکنون هیچ تحقیقی منطبق بر موضوع پژوهش حاضر در ایران و جهان صورت نپذیرفته اما به برخی از آنها که نزدیک است اشاره می شود:

Ropacki و دیگران (۲۰۱۸) در پژوهش خود با عنوان "یافته های توصیفی مراکز توانبخشی پلی ترومای مربوط به سربازان در پایگاه ملی سیستم های مدل آسیب تروماتیک مغز"، پایگاه داده ملی TBIMS VA PRC را یک منبع غنی از اطلاعات در مورد یک گروه منحصر به فرد از افراد مبتلا به آسیب تروماتیک مغز (TBI) دانسته و وعده داده است که دانش موجود در مورد تروماتیک مغز را در جمعیت غیرنظامی تکمیل کند (۲).

طائبی (۱۳۹۴) پژوهشی با عنوان "زیر سیستم های نظام سلامت ایثارگران" انجام داد. با توجه به کارایی و اثربخشی نظام سلامت ایثارگران جهت ارتقای سطح سلامت آنان، این پژوهش با هدف تبیین زیرسیستم های نظام سلامت ایثارگران اجرا شد. یافته های این پژوهش بیانگر آن است که زیرسیستم های نظام سلامت ایثارگران نیاز به بازنگری و بازمهندسی دارند. مدل پیشنهادی در این پژوهش شامل: زیرسیستم های تحقیق و پژوهش، ارزیابی عملکرد و پیش سلامت، توسعه اطلاعات و فناوری پزشکی و تامین آموزش منابع انسانی در نظام سلامت ایثارگران و راهبرد تقویت در این زیرسیستمها می باشد (۳). اولین گام برای طراحی یک پایگاه مناسب ارایه الگوی مفهومی پایگاه است. تحقیق حاضر با هدف ارایه الگوی مفهومی ایجاد پایگاه ملی ایثارگران ایران شکل گرفته است. الگوی مفهومی یک سری از

پرسشنامه‌ی سوم با ذکر جزئیات بیشتر و زیرمجموعه‌های سربرگهای اصلی تهیه و برای اعضای گروه خبرگان ارسال شد. سپس طبق متدولوژی دلفی فازی به جمع آوری داده پرداخته شد. هدف این پرسشنامه‌ها انتخاب سربرگ اصلی و زیرمجموعه‌های آن‌ها برای ایجاد یک پایگاه مناسب بوده است. در روش دلفی توافق نظر خبرگان ملاک تصمیم‌گیری است. بنابراین طی سه مرحله پرسشنامه توزیع و جمع‌آوری گردید تا توافق کلی نظر خبرگان نسبت به نقشه پایگاه به دست آید.

پرسشنامه دور اول حاوی سه قسمت بود. قسمت اول ویژگی‌های جامعه پرسش‌شونده (خبرگان) و مشخصات آنان بود. قسمت دوم حاوی ۵ سوال کلی در باره امکان سنجی طرح بود و در قسمت سوم الگوها شامل مولفه‌های اصلی و فرعی در دو جدول جداگانه گنجانده شد تا صاحب نظران به راحتی بتوانند درباره هر یک از آنها نظر بدهند. در دور دوم تکنیک دلفی آخرین پرسشنامه (پرسشنامه سوم) که شامل مولفه‌های اصلی و فرعی بود برای صاحب نظران ارسال گردید. در دور سوم تکنیک دلفی پس از مطالعه و بررسی آرا و نظرات قبلی و اعمال آن‌ها و تنظیم مجدد مولفه‌های اصلی و فرعی و ارسال آن‌ها و دریافت پاسخ‌ها و استفاده از نظرات نهایی الگوی مفهومی شکل نهایی خود را یافت. در این دور نیز مانند دورهای قبلی اقدام به تجزیه تحلیل نظرات شد و تغییرات اندکی در مولفه‌ها اعمال شد. مدت اجرای این تحقیق حدود یک سال و نیم بوده است. می‌توان گفت آشنایی با نیازهای اطلاعاتی اینترگران سابقه‌ای بیش از دو دهه داشته و یافتن راهی برای برآورده‌سازی این اطلاعات، سالیان درازی ذهن نگارنده را به خود مشغول ساخته است.

یافته‌ها

برای تعیین مولفه‌های ساختاری الگوی مفهومی پایگاه ملی اینترگران ایران از نظر محقق ابتدا پایگاه‌های موجود بررسی گردید. سه پایگاه فارسی: اطلاع‌رسانی بنیاد شهید و امور اینترگران (۱۶)، سامانه‌ی جامع ۳۵۲ شهید شهرستان فریدون کنار (۱۷)، پاراف؛ چهار پایگاه انگلیسی: جنگ جهانی دوم (۱۸)، پایگاه کهنه سربازان (۱۹)، پایگاه جنگ داخلی وسترن هیم (۲۰)، انجمن جانبازان ناینبا (۲۱)؛ و پنج پایگاه فرانسوی: اسیران جنگ جهانی اول (۲۲)، خاطره مردان (۲۳)، صدسالگی، کشته‌های جنگ بلژیک (۲۴)، صفحه‌ی اسیران جنگی فرانسه (۲۵) مطالعه و بررسی و تحلیل گردیدند. هیچیک از پایگاههای موجود در سطح جهانی کامل نبودند.

تکنیک دلفی طراحی شد. یکی از روش‌های کسب دانش گروهی، تکنیک دلفی است (۵) که فرایندی دارای ساختار برای پیش‌بینی و کمک به تصمیم‌گیری، جمع‌آوری اطلاعات و در نهایت، اجماع گروهی است (۶). این روش، روش علمی-انتقادی است. دلفی یک روش تحقیقی کیفی است که هدفش تسهیل بحث‌های نقادانه و تعدیل شده بین صاحب نظران است (۷). ویژگی این روش ارایه چارچوبی انعطاف‌پذیر است که بسیاری از موانع مربوط به عدم دقت و صراحت را پوشش می‌دهد (۸). در واقع روش دلفی بررسی کاملی بر عقاید خبرگان، با سه ویژگی اصلی است: پاسخ بیطرفانه به سوالات (پرسشنامه)، تکرار دفعات ارسال سوالات (پرسشنامه) و دریافت بازخورد از آنها، و تجزیه و تحلیل آماری از پاسخ به سوالات به صورت گروهی (۹). برخی از ویژگی‌های مشترک دلفی‌ها بدین قرار است: استفاده از متخصصان، اجماع و توافق، گمنامی متخصصان، بازخورد کنترل شده، بازنگری نظرها پس از خواندن نظرهای همکاران (۱۰).

تکنیک دلفی در پژوهش حاضر در سه دور انجام شد. در اولین مرحله‌ی استفاده از روش دلفی فازی، باید خبرگان انتخاب و در خصوص موضوع، روش و مدت تحقیق توجیه شوند. برخی از ویژگیهای اصلی برای انتخاب خبرگان بدین شرح است: با مساله‌ی مورد بحث درگیر باشند، اطلاعات مداوم از مساله برای ادامه همکاری داشته باشند، دارای انگیزه‌ی کافی برای شرکت در فرایند دلفی باشند (۱۱). بسیاری از محققان به مراحل اجرای روش دلفی فازی (۱۵-۱۲) اشاره کرده‌اند.

در دور اول خبرگان نظرات خود را ارایه دادند، آنگاه مولفه‌ها و تغییرات صورت گرفته بر اساس نظرات اخذ شده به خبرگان ارسال شد. در مرحله بعد هر فرد خبره بر اساس اطلاعات حاصل از مرحله قبل، نظر جدیدی را ارایه داد یا نظر قبلی خود را اصلاح کرد. این فرایند تا سه دور انجام شد و الگو نهایی گردید.

در تحقیق حاضر، ۲۰ نفر از خبرگان یعنی کسانی که سال‌ها به اینترگران خدمت کرده‌اند و شغلشان در ارتباط با موضوع بوده است، یا خود از اینترگران یا خانواده‌ی آنان بوده‌اند و دارای تخصص، علاقمندی و وقت کافی بودند به عنوان نمونه انتخاب شدند. در ادامه به منظور استخراج و تبیین شاخص‌های پیشنهادی مورد نیاز برای ایجاد الگوی مفهومی پایگاه ملی اینترگران و در نهایت تایید آن، ابتدا پرسشنامه‌ای بر اساس ادبیات تحقیق با ۵ پرسش بسته تهیه شد. سپس جدول پرسشنامه‌ای با ۲۳ مولفه‌ی اصلی طراحی شد و آنگاه

مکان ها، کتاب ها، عکس ها، ویدیوها، دیگر مطالب، منابع، پرسش های متداول، درباره پایگاه.

صفحه اسیران جنگی فرانسه (یک میلیون نفر) در بخشی از سایت فیلائه در دسترس است. این سایت ویژه یافتن پیشینه افراد فرانسوی طراحی شده است.

پایگاه اسیران جنگ جهانی اول متشکل از آرشیو اسیران سالهای ۱۹۱۴ تا ۱۹۱۸ میلادی شکل گرفته است. این پایگاه دارای چهار سربرگ است: یافتن یک شخص، مثال هایی از کارت ها، اردوگاه های اسیران، صحنه های اسکن شده.

پایگاه خاطره ی مردان، یک سایت فرانسوی است که به جنگ جهانی اول می پردازد. سربرگ این پایگاه شامل گزینه های زیر است: نمای کلی، درگیری ها و عملیات، حضور فرانسه در جهان، تورهای فردی، مواد و تجهیزات، موزه ها و بناهای تاریخی. پایگاه فرانسوی صدسالگی ویژه کشته شدگان فرانسه در جنگ جهانی اول است.

پایگاه ثبت نام کشته های جنگ بلژیک فقط چهار سربرگ دارد: صفحه اصلی، ثبت نام جنگ های بلژیک، توافقنامه های نظامی، لینک ها، تماس.

از این میان سایت پاراف درباره ی هر شهید فقط یک مقدمه و چکیده ی چند خطی زندگی نامه و اطلاعات نام پدر، محل تولد، تاریخ و محل شهادت، طول مدت حیات و مزار شهید است.

سامانه ی جامع ۳۵۲ شهید شهرستان فریدون کنار نیز مولفه های بسیار محدودی دارد.

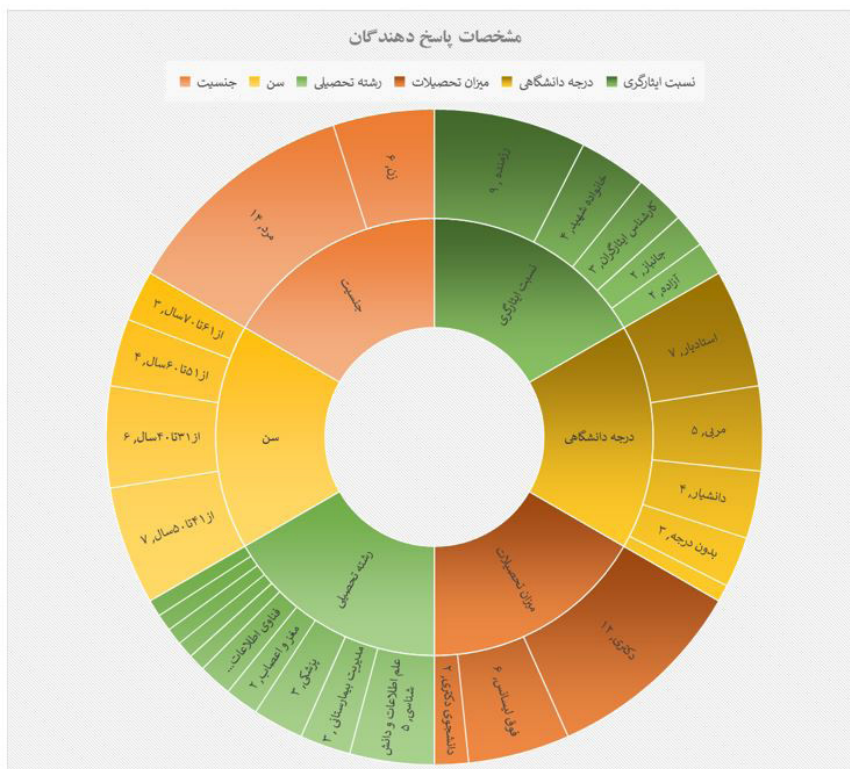
پایگاه اطلاع رسانی بنیاد شهید و امور ایثارگران دارای سربرگ های دایره المعارف شهدا، چند رسانه ای، رفیق فابریک، من انقلابی، پژوهانه، دانلود، گلزار شهدا و تحول نامه است.

پایگاه های فرانسوی: پایگاه داده ی کهنه سربازان به عنوان شاخصی برای افراد برشمرده شده در سرشماری ۱۸۹۰ ویژه جنگ داخلی متحدان کهنه سربازان و بیوه زنان سربازان کشته شده است.

مرکز میراث فرهنگی و موزه ی ملی امریکایی نروژی وسترن هیم در قسمتی از سایت خود صفحه ای با عنوان پایگاه جنگ داخلی در نظر گرفته است. این پایگاه اطلاعاتی شامل اطلاعات مربوط به سربازان جنگ داخلی در نروژ و بسیاری از متولدان سوئد و دانمارک است.

سایت انجمن جانبازان نابینا منابع آموزش خوبی در ارتباط با جانبازان نابینا معرفی می کند.

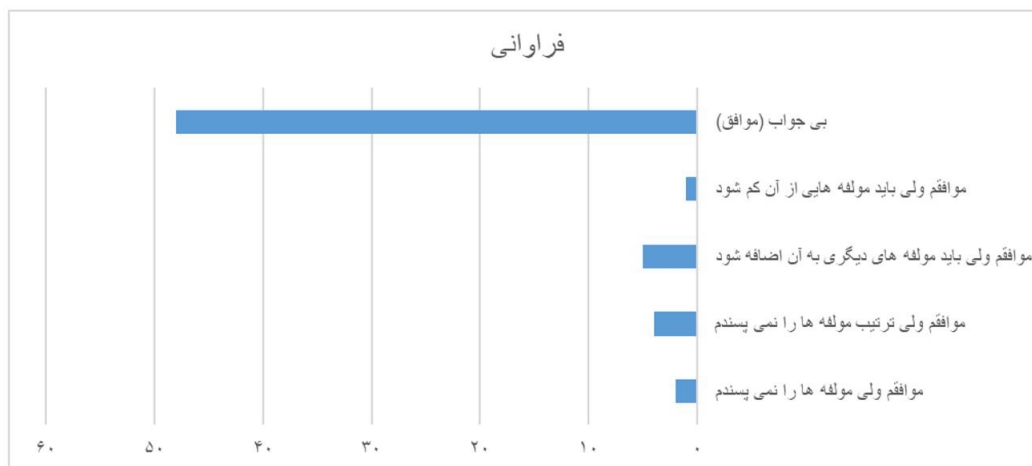
مولفه های اصلی پایگاه جنگ جهانی دوم عبارتند از: صفحه اصلی، مقدمه ای بر جنگ جهانی دوم، مردم، رویدادها، تجهیزات،

نمودار ۱: توزیع فراوانی مشخصات پاسخ دهندگان

دهنده به ایثارگران بودند. در مجموع پاسخ دهندگان ۲۰ نفر بودند که ۱۴ نفر (۷۰ درصد) آنها مرد، سن آنان از ۳۱ سال تا ۷۰ سال، ۱۲ نفر (۶۰ درصد) دارای مدرک دکتری، ۱۷ نفر (۸۵ درصد) عضو هیات علمی، ۵ نفر (۲۰ درصد) رشته علم اطلاعات و دانش شناسی و ۳ نفر (۱۵ درصد) رشته پزشکی بودند.

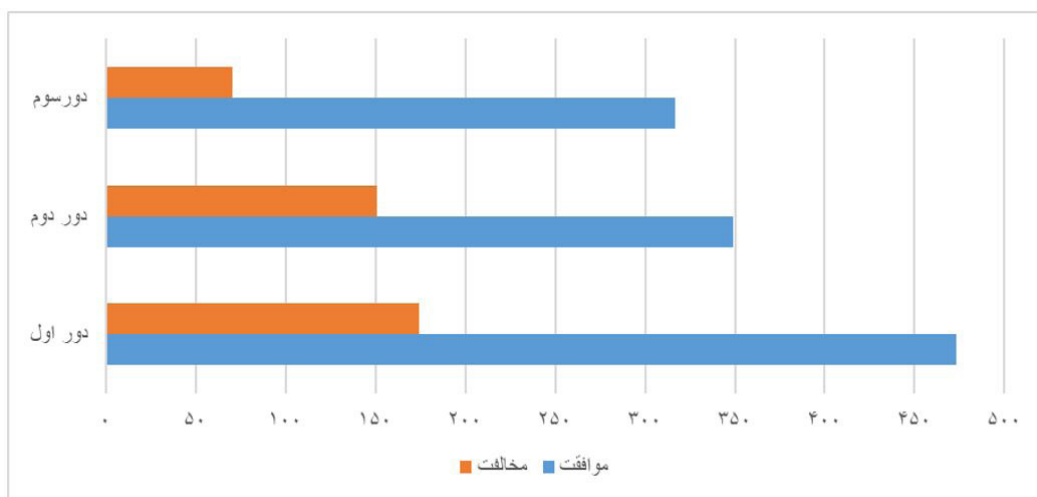
برای تایید یا رد مولفه های ساختاری محقق ساخته الگوی مفهومی پایگاه ملی ایثارگران ایران از نظر صاحب نظران از تکنیک دلفی استفاده شد. در قسمت اول از دور اول تکنیک دلفی: بر اساس نمودار ۱، توصیف مشارکت کنندگان در تکنیک دلفی نشان داد که صد درصد پاسخ دهندگان ایثارگر یا خانواده ایثارگر یا کارشناس خدمات

نمودار ۲: توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر مسب تایید اصل و انتقاد از جزئیات

با مولفه ها بود اما عقیده داشتند باید مولفه های دیگری به آن اضافه شود. ۱ پاسخ (۱/۲۵ درصد) معتقد بود باید مولفه هایی از آن کم شود. ۴۸ پاسخ (۶۰ درصد) بی پاسخ بود بدین معنی که حاکی از آن بود که نیازی نیست مولفه ها تغییر کند.

در قسمت دوم از دور اول: بر اساس نمودار ۲، ۱۸ نفر (۹۰ درصد) بر ضرورت ایجاد پایگاه ملی ایثارگران ایران تاکید داشتند. ۱۸ نفر (۹۰ درصد) از پاسخ دهندگان ایجاد الگوی مناسب را ۲۵ درصد تا ۱۰۰ درصد عملی می دانستند. ۵ پاسخ (۶/۲۵ درصد) حاکی از موافقت

نمودار ۳: مقایسه ی پاسخ های سه دور تکنیک دلفی

۳۴۹ و جمع نظرات مخالف ۱۵۱ نظر بود. در دور سوم تعدادی از پاسخ دهندگان ستون های نظرات را خالی گذاشته بودند. با شمارش تعداد علامت های زده شده در ستون مخالف ها و موافق ها نتیجه گرفته شد که تعداد ۳۱۷ موافق و ۷۰ مخالف وجود داشت.

قسمت سوم از دور اول: این قسمت متشکل از آمار موافقت ها و مخالفت های جمعی که با تیک در محل سلولهای جدول های مولفه های اصلی و فرعی الگو مشخص شده بود، استخراج شد. در دور اول جمع نظرات موافق ۴۷۳ و جمع نظرات مخالف ۱۷۴ نظر بود. حال آنکه در دور دوم جمع نظرات موافق

جدول ۱: مولفه های منتخب پایگاه ملی ایثارگران در دور سوم پس از اعمال تغییرات

ردیف	مولفه اصلی	مولفه های فرعی	موافق	مخالف	تفاوت
۱	صفحه اصلی	درگیری ها و عملیات / تجهیزات / مناطق جنگی / امکانات / اخبار / گلزار شهدا / قوانین ایثارگران / پرسش و پاسخ / تاریخچه جنگ ها / جنگ و هنر / آرشیو / پیوندها / راهنما / ارتباط با ما / پرسش های متداول / مطالب دیگر / منابع / درباره پایگاه / روزشمار / جستجو / نقشه	۱۰	۵	۵
۲	درگیری ها و عملیات	مرور بر اساس دوره زمانی: سال اول / سال دوم / سال سوم / سال چهارم / سال پنجم / سال ششم / سال هفتم / سال هشتم جستجوی مناطق عملیاتی	۹	۶	۳
۳	تجهیزات	هوایما: جنگنده ها / بمب افکن ها / هوایماهای جنگی کشتی: جنگی و رزم ناو / حامل / کروزرها / ویرانگرها / زیردریایی ها / دیگر ادوات فهرست کشتی ها / وسایل نقلیه نظامی: تانک / اتومبیل زرهی / اسلحه و توپخانه خودآزمایی شده / حمل و نقل / فهرست وسایل نقلیه تسلیحات: سلاح های کوچک / توپخانه / سلاح های دیگر / لیست تسلیحات	۶	۱	۵
۴	مناطق جنگی	نقشه مناطق عملیاتی / نقشه مرزها / مرزهای جغرافیای	۱۴	۱	۱۳
۵	امکانات	امکانات: کارخانه ها و کارخانه های کشتیرانی / پایگاه های نظامی و استحکامات / ساختمان های دولتی و ستاد نظامی / اردوگاه های زندانیان / دیگر امکانات / لیست همه امکانات	۷	۶	۱
۶	اخبار	اخبار ایثارگران: شهدا / جانبازان / آزادگان / رزمندگان اخبار جنگ ها	۶	۱	۵
۷	گلزار شهدا	به تفکیک شهرها	۱۲	۳	۹
۸	قوانین ایثارگران	خانواده شهدا / جانبازان / آزادگان / رزمندگان	۱۲	۳	۹
۹	پرسش و پاسخ	پرسش / پاسخ	۱۰	۴	۶
۱۰	تاریخچه جنگ ها	ایران: جنگ ایران و عراق: سال اول / سال دوم / سال سوم / سال چهارم / سال پنجم / سال ششم / سال هفتم / سال هشتم / جهان: به تفکیک قاره ها	۱۱	۳	۸
۱۱	جنگ و هنر	کتاب: کتاب های رمان مربوط به جنگ / کتاب های داستان بلند / کتاب های داستان کوتاه / کتاب های مصاحبه / کتاب های بیوگرافی و خاطرات / کتاب های تاریخی / کتاب های صوتی / فهرست همه کتاب های مرتبط به جنگ / نامه های ایثارگران (وصیت نامه ایثارگران)	۱۰	۴	۶
۱۱	۱۱	۱۱	۲	۲	۹
۲	نقاشی: نقاشی ایثارگران (با موضوعات مختلف) / نقاشی نقاشان در باره جنگ ایران / نقاشی نقاشان در باره جنگ در جهان		۲	۱	۱
۱۱	عکس: مرور بر اساس دوره زمانی: سال اول / سال دوم / سال سوم / سال چهارم / سال پنجم / سال ششم / سال هفتم / سال هشتم / عکس عکاسان درباره جنگ در جهان	عکس ایثارگران عکاس (با موضوعات مختلف) / عکس عکاسان در باره جنگ ایران	۱۱	۴	۷
۱۴	مرور بر اساس موضوع (جستجوی موضوعی): مردم / مناسبت ها / مدارک و نامه ها / متفرقه / هوایما / کشتی ها / وسایل نقلیه / اسلحه / امکانات		۱۴	۱	۱۳
۱۲	مرور بر اساس عکاس: لینک های تصویری عکاسان		۱۲	۳	۹
۱۲	ویدیو		۱۲	۳	۹
۱۴	چند رسانه ای		۱۴	۱	۱۳
۱۴	فیلم: فیلم های داستانی / فیلم های مستند		۱۴	۱	۱۳
۱۴	سینما: فیلم های داستانی / فیلم های مستند		۱۴	۱	۱۳

۱۱	۲	۱۳	بانک اطلاعات شهدا/ جانبازان/ آزادگان/ رزمندگان: نام/ نام خانوادگی/ نام پدر/ نام مادر/ ویژگی های ظاهری/ رنگ چشم/ حالت مو/ وضعیت تاهل/ مجرد/ متاهل/ تعداد فرزندان/ تعداد برادران/ نام ونام خانوادگی/ شغل/ میزان تحصیلات/ تعداد خواهران/ نام و نام خانوادگی/ شغل/ میزان تحصیلات/ تاریخ تولد/ میزان تحصیلات/ شغل ایثارگر/ تاریخ ایثارگری/ تاریخ رفتن به جبهه/ تاریخ خروج از جبهه/ وضعیت مجروحیت/ تعداد جراحات/ تاریخ جراحی ها/ وضعیت کنونی جراحی ها/ تاریخ بستری شدن در بیمارستان/ تاریخ ترخیص از بیمارستان/ تاریخ شهادت / جنسیت/ ملیت/ وضعیت خدمتی/ عضویت در نیروی زمینی/ عضویت در نیروی دریایی/ عضویت در نیروی هوایی/ عضویت در سپاه پاسداران/ وضعیت خانوادگی/ وضعیت مالی و معیشتی/ وضعیت تحصیلی/ اطلاعات بهداشتی، درمانی/ بیماری ها/ شرکت در عملیات/ تصاویر	بانک اطلاعات ایثارگران	۱۲
۰	۱	۱	به تفکیک سال	آرشیو	۱۳
۴	۱	۵	پایگاه های جهانی مربوط به جنگ/ پایگاه های مذهبی/ پایگاه قرآن/ پایگاه سازمان های حامی ایثارگران/ زبان: به زبان فارسی/ به زبان انگلیسی/ به زبان فرانسه/ به زبان آلمانی. راهنمای ارسال کنندگان مطالب/ راهنمای کاربران پایگاه	پیوندها	۱۴
۱۳	۱	۱۴	تلفن/ پست الکترونیک/ نشانی پایگاه	راهنما	۱۵
۱۱	۲	۱۳	درباره سایت/ درباره قوانین/ درباره بیمارستان ها و سازمان های ارایه دهنده ی خدمات به ایثارگران	ارتباط با ما	۱۶
۱۰	۲	۱۲	مطالب هشت سال دفاع مقدس/ مقدمه ای بر جنگ/ مطالب جنبی مرتبط با جنگ ها	پرسش های متداول (FAQ)	۱۷
۱	۲	۳	واژه نامه/ عملیات/ اسناد/ نقشه ها/ کتابشناسی ها	مطالب دیگر	۱۸
۷	۴	۱۱	مقدمه/ اهداف پایگاه/ مسئولان پایگاه	منابع	۱۹
۵	۵	۵	جستجو: جستجو بر اساس مکان/ جستجو بر اساس شهر/ جستجوی کلیدواژه ای/ جستجوی پیشرفته	درباره پایگاه	۲۰
۱۳	۱	۱۴		جستجو	۲۱
۱۵	۱۵	۱۵		نقشه	۲۲

است. هیچیک از آنها دارای الگوی مفهومی کاملی نیستند.

سایت پاراف فقط یک صفحه ی خود را به موضوع شهدا اختصاص داده که بسیار محدود و ناقص و فقط نام ۲۸ شهید در آن ثبت شده است. به لحاظ زیبایی شناسی صفحه هیچ مورد مثبتی ندارد. پایگاه اطلاع رسانی بنیاد شهید و امور ایثارگران (۱۶) وظیفه دارد در سطح ملی به این موضوع بپردازد اما اگر هم اطلاعاتی داشته باشد در کتابشناسی ایثارگران است و آن را هم در اختیار عموم مردم قرار نمی دهد. سامانه ی جامع ۳۵۲ شهید شهرستان فریدون کنار نیز همان گونه که از نامش پیداست محدود به فریدون کنار است (۱۷). سرآمد سایت های ایرانی از نظر گستردگی و نگاه ملی به موضوع ، پایگاه اطلاع رسانی بنیاد شهید و امور ایثارگران است. این پایگاه البته خدماتی به ایثارگران ارایه می دهد اما به دنبال ارایه اطلاعات به کلیه مردم نیست. پایگاه داده ی کهنه سربازان (۱۹) گرچه برای آمارگیری از متحدين کهنه سربازان به کار می رود در برخی از قسمتها سربازان قدیمی متفق را به خوبی لیست می کند. سایت انجمن جانبازان نابینا (۲۱) منابع آموزش خوبی در ارتباط با جانبازان نابینا معرفی می کند اما شکل و شمایل یک پایگاه را ندارد که بتوان از طریق آن اطلاعات ایثارگران را یافت. این پایگاه فقط به جانبازان نابینا می پردازد. به این ترتیب از گستردگی لازم برای پوشش همه ایثارگران و ابعاد مختلف

در نهایت تغییراتی که در مولفه های اصلی و فرعی پس از اعمال نظرات در دوره های اول و دوم و سوم رخ داد در جدول ۱ مشهود است. توضیح اینکه مواردی که به رنگ سیاه و قلم معمولی است مربوط به دور اول، مواردی که به رنگ قرمز و ایتالیک نمایش داده شده در دور دوم و مولفه هایی که به رنگ آبی و بولد نشان داده شده در دور سوم تغییر کرده است. بدین ترتیب جدول شماره ۱ مولفه های الگوی مفهومی پایگاه ملی ایثارگران ایران از دیدگاه صاحب نظران را نشان می دهد.

نظرات صاحب نظران در سه دور گردآوری گردید و تغییراتی در مولفه های اصلی و فرعی رخ داد. در میان مولفه های اصلی مقدمه ای بر جنگ حذف گردید، تاریخچه ی جنگ به تاریخچه ی جنگ ها، لینک ها به پیوندها، دیگر مطالب به مطالب دیگر، هنر و جنگ به جنگ و هنر و مولفه فرعی امکانات به مولفه اصلی تبدیل شد. اطلاعات فرد ایثارگر تبدیل به بانک اطلاعات ایثارگران گردید که خود تبدیل به مولفه های فرعی بانک اطلاعات شهدا/ جانبازان/ آزادگان/ رزمندگان شد.

بحث

در جهان تعداد انگشت شماری پایگاه مربوط به جنگ موجود

جنگ را ندارد. پایگاه جنگ جهانی دوم (۱۸): آمار محتوای پایگاه و نقشه‌ی آن نشان از گستردگی و عمق زیاد این پایگاه دارد. آمار محتویات پایگاه بدین شرح است: ۹۹۹ بیوگرافی، ۳۲۲ رویداد، ۳۳۸۶۳ نوشته‌های جدول زمانی، ۷۱۵ کشتی، ۳۱۸ مدل هواپیما، ۱۸۲ مدل خودرو، ۳۲۷ مدل سلاح، ۹۹ سند تاریخی، ۱۴۹ امکانات، ۴۳۹ بررسی کتاب، ۲۴۲۵۳ عکس، ۲۸۶ نقشه. صفحه اسیران جنگی فرانسه (۲۵) تنها منبع اطلاعاتی در مورد یک میلیون زندانی فرانسوی است. اشکال عمده‌ی این صفحه این است که بسیار محدود است و فقط به اسرای فرانسوی می‌پردازد. این صفحه ۶۰۷۶ تصویر و ۶۵۷۸۳۹ نفر را پوشش می‌دهد. پایگاه اسیران جنگ جهانی اول (۲۲) متشکل از آرشیو اسیران سالهای ۱۹۱۴ تا ۱۹۱۸ میلادی شکل گرفته است. پایگاه خاطره مردان (۲۳) یک سایت فرانسوی است که تنها به جنگ جهانی اول می‌پردازد. مجموعه کارت‌های شناسایی پایگاه فرانسوی صدسالگی کامل نیست. پایگاه ثبت نام کشته‌های جنگ بلژیک (۲۴) فقط برای جستجوی سربازان جنگ در بلژیک طراحی شده است. بنابراین هیچیک از آنها نمی‌تواند وضعیت ایثارگران و جنگ‌ها را از نظرگاه‌های مختلف نشان دهد. اما در پژوهش حاضر سعی شد به تمام جنبه‌های موضوعی ایثارگران و جنگ‌ها پرداخته شود.

با استفاده از یافته‌های پژوهش و با کمک تجربیات قبلی محقق الگوی مفهومی محقق ساخته تدوین شد و سپس با کمک تکنیک دلفی از صاحب نظران نظرسنجی و در الگوی مفهومی نهایی ارایه گردید. با توجه به اینکه پژوهش حاضر برای اولین بار است که در جهان انجام می‌شود پیشینه‌ی مرتبط خاصی ندارد. اما طائبی (۱۳۹۴) در تحقیقی نزدیک به پژوهش حاضر اظهار می‌دارد که زیرسیستمهای نظام سلامت ایثارگران نیاز به بازنگری و بازمهندسی دارند و مدیریت سلامت یکی از نیازهای ایثارگران است؛ همچنین حفظ میراث فرهنگ ایثار و شهادت میسر نیست مگر اینکه ابزار کارآمدی برای ذخیره‌سازی اطلاعات در دست باشد. سیستم‌هایی که به سمت اقدامات مراقبتی متمایل هستند هم دارای مدل ملی هستند (۳). از جمله Ropacki و دیگران (۲۰۱۸) به این نتیجه رسیده‌اند که یک سیستم ثبت ملی برای مستندسازی مراقبت‌های تروماتیک لازم است و وجود یک منبع ملی برای مستندسازی اطلاعات مربوط به جانبازان یا افرادی که در جنگ

دچار آسیب شده‌اند ضروری است (۲).

از محدودیت‌های این تحقیق می‌توان به دسترسی دشوار به صاحب نظران نام برد و همچنین حفظ حوصله پاسخگویی خبرگان بخصوص در دور سوم از دیگر مشکلات آن بود.

پایگاه‌های اطلاعاتی از مهم‌ترین ابزارهایی هستند که می‌توانند در ذخیره و جستجوی اطلاعات کارآمد باشند. اما طراحی الگوی مفهومی برای طراحی یک پایگاه کارآمد بدون استفاده از خرد جمعی میسر نیست. از بهترین شیوه‌های کاربرد خردجمعی اندیشمندان استفاده از تکنیک دلفی است. به همین دلیل الگوی اولیه با اعمال نظرات صاحب نظران نهایی شد.

نتیجه‌گیری

مؤلفه‌های اصلی الگوی مفهومی پایگاه ملی ایثارگران ایران از دیدگاه صاحب نظران عبارتند از: صفحه اصلی، مقدمه، درگیری‌ها و عملیات، تجهیزات، مکان‌ها (مناطق جنگی)، امکانات، اخبار، گزارش‌شدها، قوانین ایثارگران، پرسش و پاسخ، تاریخچه جنگ‌ها، جنگ و هنر، بانک اطلاعات ایثارگران، آرشیو، پیوندها، راهنما، ارتباط با ما، پرسش‌های متداول (FAQ)، مطالب دیگر، منابع، درباره پایگاه، جستجو، نقشه.

علت ایجاد الگوی مفهومی کامل این بود که بتوان تصویر جامعی از جنگ و شرایط آن ارایه نمود تا بتوان به ایثارگران خدمات بهتری ارایه داد و نسل‌های پس از جنگ را با ابعاد مختلف جنگ آشنا نمود. پیشنهاد می‌شود که پایگاه جامعی با یک موتور جستجوی نیرومند و کاربرپسند برای گردآوری اطلاعات کامل ایثارگران بر اساس الگوی ارایه شده در این پژوهش ایجاد شود.

تشکر و قدردانی:

این مقاله نتیجه‌ی بخشی از پایان‌نامه مقطع دکتری مصوب دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران با عنوان: تحلیل پایگاه‌های اطلاعاتی مربوط به جنگ و ارائه الگوی مفهومی ایجاد پایگاه ملی ایثارگران ایران می‌باشد که در تاریخ ۱۳۹۶/۱۱/۳۰ دفاع شده است.

منابع

1. Rohani rankoohi SMT. Introduction of database. Tehran: Jelveh; 1993: 85-6[Book in Persian].

2. Ropacki S, Nakase-Richardson R, Farrell-Carnahan L, Lamberty GJ & Tang X. Descriptive findings of the VA polytrauma rehabilitation centers TBI model systems national database. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation* 2018; 99(5): 952-9.
3. Taebi GH. Subsystems of veterans healthcare. *Journal Nurse and Physician Within War* 2015; 3(7): 59-66[Article in Persian].
4. Hafeznia MR. An introduction to the research method in the humanities. Tehran: Samt Publication; 2008: 98-100[Book in Persian].
5. Imani Jajromi H. Understanding the Delphi method and its application in decision making. *International Urban and Rural Management* 2000; 1(1): 35-9[Article in Persian].
6. Kennedy HP. Enhancing Delphi research: Methods and results. *Journal of Advanced Nursing* 2004; 45(5): 504-11.
7. Zins C. Conceptions of information science. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 2007; 58(3): 335-50.
8. Loo R. The Delphi method: A powerful tool for strategical management. *Policing an International Journal of Police Strategies & Management* 2002; 25(4): 762-9.
9. Azar A & Faraji H. Fuzzy management science. Tehran: The Book is Kindly Published; 2002: 123-5[Book in Persian].
10. Sanayeae A, Sobhan Manesh F & Ghazifard AM. Factors affecting the development of radio frequency identification technology in supply chain management. *Journal of New Marketing Research* 2011; 1(1): 41-70[Article in Persian].
11. Asgharpour MJ. Group decision and game theory with the attitude of research in operations, group decisions and multiplicity, judgment. Tehran: University of Tehran; 2003: 315-7[Book in Persian].
12. Tavakoli H, Fayyaz M & Hasan Nejad M. Investigating the performance of rangeland projects in Khorasan Razavi province with fuzzy Delphi approach and multi-criteria decision making models. *Journal of Agricultural Economics and Development* 2013; 27(1): 37-50[Article in Persian].
13. Jafari N & Montazer GA. Using fuzzy Delphi method to determine tax policies of the country. *Economic Research* 2008; 8(1): 91-114[Article in Persian].
14. Mousavi P, Yousefi Zenouz R & Hassanpoor A. Identifying organizational information security risks using fuzzy Delphi. *Journal of Information Technology Management* 2015; 7(1): 163-84[Article in Persian].
15. Ya'qubnezhad A, Nikoomaram H & Muin Al-Din M. Presenting a model for assessing financial literacy of Iranian students using fuzzy Delphi method. *Journal of Financial Engineering and Management of Securities* 2012; 2(8): 1-26[Article in Persian].
16. Information Center Martyr Foundation and Veterans Affairs. Issar database. Available at: <http://www.isaar.ir/>. 2017.
17. Comprehensive System of 352 Martyrs of Fereydunkenar City. kheteyemobarak. Available at: <http://kheteyemobarak.ir/>. 2017.
18. Lava Development, LLC. World war II database. Available at: <https://ww2db.com/>. 2017.
19. National Archives and Records Administration (NARA). Ancestry: 1890 veterans schedules. Available at: <http://search.ancestry.com/search/db.aspx?dbid=8667>. 2017.
20. The National Norwegian-American Museum & Heritage Center. Vesterheim civil war database. Available at: <http://civilwar.vesterheim.org/>. 2017.
21. Parker J. Blinded veterans association: Serving blinded veterans since world war II. Available at: <http://www.bva.org/BVA>. 2017.
22. International Committee of the Red Cross. ICRC: World war I captives. Available at: <https://grandeguerre.icrc.org/>. 2017.
23. French Ministry of Defense. Memory of men. Available at: <http://www.memoiredeshommes.sga.defense.gouv.fr/fr/>. 2017.
24. Toussaint R. Filae database: The French war captives. Available at: <https://www.filae.com/recherche-genealogique/prisonniers-francais-1939-1945-51.html>. 2017.
25. War Heritage Institute. French war dead register. Available at: <https://www.wardeadregister.be/fr/>. 2017.

The Conceptual Pattern of National Base of Veterans of Iran

Hojatollah Soleimani¹ (M.S.) - Fatemeh Nooshinfard² (Ph.D.) - Fahimeh Babolhavaeji²(Ph.D.)

¹ Ph.D. Candidate in Communication Science and Knowledge, School of Literature, Humanities and Social Sciences, Islamic Azad University, Sciences & Research Branch, Tehran, Iran

² Associate Professor, Communication Science and Knowledge Department, School of Literature, Humanities and Social Sciences, Islamic Azad University, Sciences & Research Branch, Tehran, Iran

Abstract

Received: Aug 2017

Accepted: Dec 2017

Background and Aim: To understand veterans' needs and to make future generations familiar with the culture of self-sacrifice and martyrdom, we need a database to store information. The first step for designing a base is to provide a conceptual framework of the base. This study aims to provide a conceptual model to create the national base of veterans in Iran.

Materials and Methods: This research was conducted in a two-step, mixed approach. The first step was conducted using content analysis method (quantitative) and the second step using Delphi (qualitative) technique. Data collection tool was Excel 2016 software. With the help of Delphi technique, a researcher-made conceptual pattern was sent to the experts in three rounds. Based on their views, the final plan of national base of veterans was formed.

Results: Among the main components, introduction to the war was removed, history of war changed to history of wars, link to links, other materials to other contents, art and war to war and art, and the sub-component of possibilities turned into the main component. Veterans' personal information turned into veterans' database that changed into subsidiary components of the martyrs / veterans / prisoners-of-war / warriors database.

Conclusion: The main components of the conceptual pattern of national base of veterans of Iran include: home page, introduction, conflicts and operations, equipment, war zones, facilities, news, cemeteries of martyrs, veterans' rules, questions and answers, history of wars, war and art, veterans' database, archives, links, guide, contact with us, FAQs, other content, resources, about the base, search, map.

Keywords: Database, Veterans, Map, Conceptual Pattern

* Corresponding Author:
Nooshinfard F
Email:
f.nooshinfard@gmail.com